21 VI 48

Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling.

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Živel ljudski tabor, izraz volje in borbe koroških Slovencev

LETNIK III. | CELOVEC, V SREDO 9. VI. 1948 | ŠTEV. 37 (130)

Slov. Koroška hoče k Titovi Jugoslaviji

Veličastna ljudska tabora v Podjuni in Rožu

Slovensko ljudstvo na Koroškem je preteklo nedeljo, dne 6. junija 1948 na mogočnih taborih v Globasnici in v Št. Janžu v Rožu odločno izrazilo svojo zahtevo po združitvi vseh Slovencev v skupni domovini.

Globasnica je bila to nedeljo središče za vso Podjuno. Prihajali so Slovenci iz daljne Obirske, iz Žvabeka, Železne Kaple, Št. Lipša, Pliberka, Št. Vida in vseh krajev in vasi slovenske Podjune. Prišli so kljub velikim težkočam iz krajev severno od Drave, pripeljali so se tudi iz Št. Petra na Vašinjah. Okrog 1300 Slovencev in Slovenk ter slovenske mladine se je zbralo na vrtu pri Šoštarju, kjer je mladina iz Globasnice postavila lep in velik oder. Visoki mlaji so krasili prostor zborovanja, ob vhodu na travnik pa je pozdravljal prihajajoče mogočen napis »Živel ljudski tabor«. V prostorih Jugoze so pripravile žene in dekleta okusno razstavo ženskih ročnih del, za katero so se vsi zelo zanimali, kajti prikazovala je spretnost naših žena in deklet. Mladinke so delile med vse navzoče šopke in značke v slovenskih narodnih barvah.

Ljudski tabor je otvoril tov. dr. Luka Sienčnik, ki je pozdravil vse navzoče in

Po pozdravnih besedah, je zapel pliberški pevski zbor pod vodstvom tov. Folteja Hartmana pesem »Od Urala do Triglava«.

Tukaj smo mi doma - tukaj je Jugoslavija

Nato je govoril tov. dr. Franci Zwitter. Med drugim je dejal: »Ko je pred 100 leti Matija Majar-Ziljski postavil zahtevo po Zedinjeni Sloveniji, naš narod še ni bil zrel, da bi razumel to veliko zahtevo. Po desetletjih so spet postavili zahtevo po združitvi naroda, toda takrat niso govorili več sami voditelji, govorilo je ljudstvo, navadni kmetje, ki so postavili zahtevo: mi Slovenci hočemo biti združeni.

Neštetokrat je naš narod zahteval na ljudskih taborih in zborovanjih združitev vsega naroda v lastno državo. Tudi 20. leta, pred usiljenim plebiscitom, smo jasno povedali: mi koroški Slovenci nočemo umreti, hočemo svobodno živeti in si na svoji zemlji sami gospodariti.

V času nacističnega nasilja je odločno odgovorilo naše ljudstvo in povedalo, da ljudstvo, ki hoče živeti in se bori za svobodo, nikakor ne more umreti. Najboljši sinovi našega naroda so zgrabili za orožje in se kot partizani v hribih borili za svobodno življenje v lastni državi. V narodnoosvobodilni borbi je naš narod spoznal, da ni dovolj, če smemo govoriti v slovenskem jeziku, spoznal je, da mora naš narod sam odločati o svoji usodi in biti na svoji zemlji svoj gospod.

Od takrat je naše ljudstvo zrelo in ga ne bo nikdar več uničilo nobeno nasilje, naše ljudstvo se bo odločno borilo, kajti svobodo si mora narod priboriti sam. Kajti, naj z nami barantajo, naj za teptanje naših upravičenih zahtev po osvoboditvi in združitvi z matičnim narodom navajajo te ali one vzroke, nikoli več se ne bomo umaknili s te naše zemlje, ker smo tukaj d o m a — tukaj pa je Jugoslavija, ki je postavila svoje mejnike tam, do kamor sega naša slovenska zemlja.«

Nepopisno navdušenje je zavladalo po teh besedah med ljudstvom, slišali so se klici: »Živela nova Titova Jugoslavija! Hočemo Jugoslavijo!«

Tov. Zwitter je nadaljeval: »Kjer so grobovi naših padlih partizanov, tam so naše meje. Ko so vsi drugi molčali, smo se mi z orožjem v roki borili proti fašizmu za osvoboditev našega naroda in za boljše življenje delovnega ljudstva. Skupno z vsemi jugoslovanskimi in slovanskimi narodi smo se borili v vrstah Titovih partizanov. V tej borbi je postavil tov. Tito parolo: »Smrt fašizmu — svobodo narodu!« Pod to parolo so se borili in zmagali tudi naši partizani. Danes kličemo našim padlim tovarišem: Vi niste padli zastonj, mi smo ostali, ostali smo živi borci za svobodo Slovenske Koroške, ki se bomo borili tako dolgo, da bomo dosegli naš končni cilj, svobodo v matični državi Jugoslaviji.«

Govornik je odgovoril tudi na besedičenje o Karavankah, ki so po mnenju avstrijskih in predvsem koroških »strokovnjakov« neporušljiva naravna in »od boga« postavljena meja ter dejal, da so Karavanke slovenske planine, kajti južno in severno od Karavank živi samo eden narod, to je slovenski narod. Tujci, ki si živijo med nami in nas skušajo zatirati in izkoriščati, so bili načrtno naseljeni na slovenski zemlji, da jo sistematično potujčijo, kar je posebno jasno dokazal tudi proces proti vojnemu zločincu Maier Kaibitschu.

Ob koncu je dejal tov. dr. Franci Zwitter: »Naš narod je v zadnjih letih dokazal, da ve, kaj je svoboda, ko se je odločno in ne glede na ogromne žrtve boril za svojo osvoboditev. Naše zahteve po združitvi z matičnim narodom so upravičene, to nam dokazujejo grobovi naših partizanov. Zato se bomo tudi vztrajno in brezkompromisno borili, dokler ne bomo dosegli naše pravice, za katere se naš narod bori že dolga desetletja in za katere je ta narod doprinesel že ogromne krvave žrtve.«

Odločno se borimo za to zemljo, ki je slovenska

Spet je zapel pliberški pevski zbor partizansko pesem; nato pa je govoril tovariš Jaka Reichman o gospodarskem položaju koroških Slovencev. V začetku je poudaril, da so se naselili naši pradedje že pred več kot 1200 leti na tej zemlji in jo začeli kultivirati in pripravljati za življenje. Takrat so se borili z naravo, borili so se proti napadom tujih narodov, ki so hoteli že takrat odrekati našemu narodu pravico do zemlje. Zato je nam ta zemlja sveta, zato se tudi danes odločno borimo za to zemljo, ki je slovenska.

Ko je govoril o današnjem položaju, je med drugim dejal: »Star pregovor pravi: v slogi je moč!, zato se tudi mi združimo v zadruge. Če nam bodo prepovedali v tej »demokratični« državi eno zadrugo, bomo ustanovili drugo. Vsi dobro vemo, kakšne ugodnosti nam danes nudijo. Po treh letih nam še niso vrnili premoženja zadrug, po treh letih naši izseljenci še niso posestniki svojih lastnih domov. Mi zahtevamo, da se na tej zemlji, ki je naša, nastavijo naši uradniki, ki jih plačujemo mi.«

Tov. Reichman je govoril o zastraševanju in zatiranju našega ljudstva, nato pa je dejal: »Danes gospodje, je prepozno, da bi se mi navdušili za eno državo, ki nas na vsak korak straši in tlači, mi smo se odločili, da si hočemo v novi demokratični Jugoslaviji sami gospodariti.«

Slovencev ni več mogoče uničiti

Po govoru so zapeli brigadirji novo brigadno pesem »Škofiče — Žitara ves«. Vsi navzoči so bili navdušeni nad novo pesmijo, kar je pokazalo tudi dolgotrajno odobravanje.

O današnjih razmerah na Koroškem je govoril tovariš Maksi Kakl, ki je ožigosal dejanje današnjih oblastnikov, kakor Wedeniga, Schumyja Gruberja in podobnih.

Ob koncu je dejal: »Združena reakcija na Koroškem — od nazadnjaških strank in bele garde, preko škofijskega ordinariata in male peščice domačih izdajalcev — si je zadala nalogo, da uniči slovenski narod na Koroškem. Toda slovenskega naroda, ki je poln življenjske volje, ni več mogoče uničiti, ker gre on pravo pot, pot, katero so mu začrtali v narodnoosvobodilni borbi Gašper in njegovi tovariši, to je pot Osvobodilne fronte, ki jo bo hodil slovenski narod vse dotlej, da bo dosegel vse svoje pravice, svojo svobodo v domovini, novi Titovi Jugoslaviji.«

Po recitaciji »Naš narodni dom« so zapeli pevci pesem »Svobodna Slovenija«. O borbi in o nalogah naših žena je govorila tovarišica Milena in je posebno poudarila pomen vzgoje naše mladine. Končala je: »Nočemo več molčati, postali smo borci za naše pravice, da bomo svobodno živeli v novi Titovi Jugoslaviji.«

»Pesem o svobodi« je napravila tudi na taboru največji vtis na ljudstvo, pesem, ki izraža voljo slovenskega naroda na Koroškem — združitev z brati v matični državi Jugoslaviji.

Domači igralci so uprizorili z velikim uspehom »Ustoličenje«, v katerem pravi novoizvoljeni knez Gorazd ljudstvu, ko prisega, stoječ na knežjem kamnu:

»Slovenec sem, iz vašega rodu izbran,
to pomnil bom prav slednji dan!«

Mladinke v narodnih nošah so nastopile s koloplesom in pesmijo »Nmav čez jizaro«. Dolgotrajno ploskanje je pričalo o globokem vtisu, ki so ga napravili ustoličenje in koloplesi.

Ne popuščamo v borbi za naše cilje

S tabora je bila odposlana brzojavka maršalu Titu, v kateri je rečeno:

»Ob priliki ljudskega tabora v Globasnici, dne 6. junija 1948 Vam pošiljamo borbene pozdrave.

Čeprav zapadne velesile odklanjajo razgovor o pravični zahtevi koroških Slovencev po priključitvi k FLRJ, vemo, da se bo Jugoslavija pod Vašim vodstvom neumorno borila za naše pravice. Vemo pa tudi, da nas bo podpirala Sovjetska zveza in ves demokratični svet. V tej zavesti bomo vztrajali v naši odločni borbi.«

Koroški Slovenci so poslali brzojavko tudi Izvršnemu odboru Osvobodilne fronte Slovenije, v kateri pravijo:

»Koroški Slovenci, zbrani na ljudskem taboru v Globasnici dne 6. junija 1948, pošiljamo borbene pozdrave. Kakor Vi posvečate Vaše sile za izpolnitev petletnega plana, za uresničenje pridobitev NOB, tako tudi mi ne popuščamo v borbi za tiste cilje — za priključitev k matični državi.«

Z himno »Hej Slovani« je bil tabor zaključen, nato pa se je mlado in staro ob godbi iz Reberce zavrtelo v veselem plesu.

Ljudski tabor v Globasnici je jasno pokazal voljo koroških Slovencev po priključitvi Slovenske Koroške k FLRJ. Kljub nasilju in zatiranju je slovenski narod na Koroškem izrazil svojo odločno zahtevo, da hoče živeti skupno z brati v svobodni domovini. Velikanska udeležba je dokazala, da se koroški Slovenci ne bojijo groženj in zastraševanja s strani protiljudskih elementov in tako je postal ljudski tabor mogočna manifestacija volje slovenskega naroda na Koroškem.

Značilno za avstrijske oblasti je bilo tudi to, da se je zbralo nad 40 orožnikov, ki so se pripeljali z avtomobili in kolesi v Globasnico, da bi »stražili« Slovence. Zbrala se je seveda tudi štebenska Wurfkomanda, ki pa kljub šokoladi in bonbončkov ni imela korajže, da bi izzivala na taboru. Zbala se je enotnosti koroških Slovencev in je nemo opazovala manifestacijo Slovencev.

„Tito - Koroška te kliče"

Rožna dolina je preteklo nedeljo vsemu svetu jasno prikazala, da je slovenska. V Št. Janžu so se zbrali Slovenci iz Šmarjete, Sel, Slovenjega Plajberka, Borovelj, Št. Jakoba in drugih krajev Rožne doline, prišli pa so tudi iz severnega brega Drave, iz Kotmare vesi in Bilčovsa, da na ljudskem taboru izrazijo svojo narodno zavest. Ogromna množica ljudi se je zbrala na Tišlerjevem vrtu, bilo jih je nad tisoč. Št. Janž jim je to nedeljo nudil tudi nekaj posebnega. Krasna razstava ženskih ročnih del in kuhinjskih umetnosti, ki so jo pripravile rožanske žene, je bila zelo privlačna. Največjo pozornost pa je vzbudil veličasten sprevod, ki se je ob godbi pomikal skozi celo vas, mimo Tišlerjeve gostilne, potem pa spet nazaj na Tišlerjev vrt. Na čelu sprevoda sta bila dva jezdeca — slovenski fant in slovensko dekle v narodnih nošah, za njima pa je korakala slovenska mladina in naši pionirji. Nato je prišla vrsta vozov, ki so prikazovali vsakdanje delo in življenje našega človeka. Svoj voz so imeli mlatiči, ki so prikazali, kako trudapolno je njihovo delo. Kapelški tamburaši, ki so na svojem vozu imeli velik napis: »Zdaj zaori pesem o svobodi«, so v sprevodu brenkali lepe melodije, drugi vozovi so

(Nadaljevanje na 3. strani.)

ZSSR za enotno demokratično Nemčijo

Poveljnik sovjetske vojaške uprave v Berlinu maršal Sokolovski je na tiskovni konferenci dne 2. junija t. l. kritiziral trditve ameriškega zunanjega ministrstva, češ da je odgovorna Sovjetska zveza, če ni prišlo do sedaj do sporazuma glede nemškega vprašanja. Maršal Sokolovski je poudaril: Če bi se bile ZDA držale jaltskega in potsdamskega dogovora kakor Sovjetska zveza, potem bi štirje zunanji ministri na konferenci v Moskvi in Londonu prav gotovo našli ugodno rešitev tega vprašanja. Toda polom obeh konferenc je treba pripisati dejstvu, da je ameriška vlada zavrnila sovjetski predlog, s katerim je zahtevala, naj zunanji ministri pripravijo osnutek mirovne pogodbe z Nemčijo. Sokolovski je nadalje očital ameriški vladi, da je zavrnila tudi predlog glede ustanovitve centralne nemške gospodarske uprave, kakor je bila predvidena s potsdamskim sporazumom, in zahtevo po ustanovitvi enotne vlade za vso Nemčijo.

Nato je Sokolovski poudaril, da hoče Sovjetska zveza spremeniti Nemčijo v enotno demokratično državo, ki naj sloni na načelih potsdamskega sporazuma, in da je ustanovitev posebne zapadne nemške države z lastno vlado in s posebno ustavo ter valuto v nasprotju s koristmi miroljubnih narodov v Evropi.

Nato se je maršal Sokolovski dotaknil tudi vprašanja Sveta nemškega ljudstva. Novinarjem je dejal, da je ta Svet demokratičen organizem za vso Nemčijo in ima nalogo, da organizira borbo za enotno Nemčijo in pravičen mir. Zaradi tega ne more Svet izvesti uspešno svoje naloge, če je njegovo delovanje omejeno na eno samo zasedbeno cono, je razumljivo, da so ukrepi, ki so jih ZDA, Anglija in Francija podvzele proti Svetu nemškega ljudstva, ogorčili nemški narod in pospešili razkosanje Nemčije.

V svojih končnih izvajanjih je maršal Sokolovski poudaril, da je treba pospešiti gospodarsko sodelovanje sovjetske zasedbene cone z demokratičnimi državami Srednje in Jugovzhodne Evrope. S tem v zvezi je opozoril na nedavno sklenjen gospodarski sporazum s Poljsko, ki je pokazal velike uspehe.

Kmalu nato je imel maršal Sokolovski razgovor s predsednikom krščansko-demokratične stranke in njegovimi sodelavci, pri katerem je dejal, da so vse vesti, po katerih bi imela Sovjetska zveza namen priključiti sovjetsko zasedbeno cono, nesmiselne in brez podlage, ki imajo edino namen obrekovati delovanje sovjetske zasedbene uprave.

Glasilo Združene socialistične stranke v Berlinu »Neues Deutschland« piše v svojem članku »Koliko časa bodo še ostali?«, da je postal položaj zapadnih zasedbenih sil v Berlinu nevzdržen. Prisotnost teh držav v Berlinu je imela svoj smisel samo tedaj, ko so priznavale, da imajo potsdamski sklepi obvezno moč. S tem pa, da so zapadne sile sklenile v Londonu, da je treba ustanoviti posebno zapadno nemško državo z lastno valuto, so se same odrekle svojemu položaju v nemški prestolnici.

Člankar se nato ponovno pohvalno izraža o Sovjetski zvezi, ki je predlagala umik zasedbenih čet iz Nemčije. List pripominja, da je nemško ljudstvo sprejelo ta predlog z velikim zadoščenjem in se le vprašuje, zakaj se ameriške in angleške čete ne vrnejo domov.

Medtem prihajajo iz zapadne Nemčije poročila o vedno slabši prehrani prebivalstva. Tako grozi v Westfalski industrijski coni nadaljnje znižanje krušnega obroka. Zdi se, da bo delavstvo te cone stopilo v splošno stavko. Posledice slabe prehrane se kažejo tudi v tem, da je proizvodnja premoga v angleški zasedbeni coni padla v mesecu maju na 5,999.000 ton v primeru s 6,975.000 ton v aprilu, kar bo povzročilo nadaljnje odpustitve delavstva in brezposelnost.

O valuti, ki jo bodo anglo-ameriške zasedbene vlade izvedle še v tem mesecu, poročajo listi, da bo glavno breme te reforme padlo na revne sloje, ki bodo prizadeti sorazmerno mnogo bolj kakor veliki industrijci, kapitalisti in splošno imoviti sloji.

Slovenci, Slovenke, mladina SLOVENSKE KOROŠKE!

Vsi na LJUDSKI TABOR

v nedeljo, 13. junija pri Kranjcu pod Jerberkom

Pričetek ob 3. uri popoldne

Narodna fronta ČSR dobila 300 poslancev

Centralna volivna komisija v ČSR je odobrila končne izide zadnjih volitev. Komisija ugotavlja, da je Narodna fronta na Češkem in Moravskem dobila 4,920.898 glasov in na Slovaškem 1,503.836. Tako bo dobila Narodna fronta na Češkem in Moravskem 229 in na Slovaškem 71 poslanskih mest, tedaj skupno 300.

Notranji minister Nosek, ki je predsednik volivne komisije, je izjavil, da je bilo oddanih neveljavnih glasovnic samo 3%, medtem, ko je zgubilo pravico glasovanja 0,8% volivcev. Nosek je poudaril, da te številke dokazujejo, da so se oni, ki ne odobravajo sedanjega demokratičnega režima in programa Narodne fronte, lahko svobodno poslužili bele glasovnice.

V Gornjem Milanovacu v zahodni Srbiji, kjer so nacisti že leta 1941 podrli z bombardiranjem 90% poslopij, so člani množičnih organizacij prispevali nad 2,750.000 prostovoljnih delovnih ur za obnovo mesta. Letos je bilo v zveznem proračunu določeno nad 30,000.000 dinarjev tudi za Gornji Milanovac. Republiške investicije pa bodo znašale 15 milijonov din. Skupaj z vrednostjo prostovoljnega dela bo znašala vrednost letošnjih gradbenih del v tem mestu okrog 65,000.000 din. S kakšno vnemo sodeluje ljudstvo pri obnovi mesta, sprevidimo, da je samo 16. maja prispevalo skupno 20.500 prostovoljnih delovnih ur.

Razočaranje za Marshallove države

Zakonski osnutek, ki ga je odobrila posebna komisija in ki se nanaša na kredite za pomoč inozemstvu, predvideva novo znižanje teh kreditov. Znesek, ki je določen za Marhallov načrt, je bil znova znižan, tako da je ostalo v ta namen 4 milijard dolarjev, ker sta 2 milijardi določeni za pomoč Kitajski, Grčiji in Turčiji, raznim mednarodnim organizacijam, med njimi tudi za razseljence, za upravne stroške zasedbenih področij itd.

Osnutek poudarja med drugim, da se bo morala evropska gospodarska obnova v velikem delu naslanjati na nemško gospodarsko obnovo.

Razen tega je bilo od tega zneska določenih 10 milijonov dolarjev »za pospeševanje objavljanja ameriške literature v Marshallovih državah«, kakor tudi za izdajanje ameriških dnevnikov in tednikov v zapadni Nemčiji.

Zunanji minister Marshall se čuti prizadetega in je dne 4. t. m. na tiskovni konferenci izjavil, da bi predvidena znižanja spremenila obnovitveni načrt v navadno akcijo za pomoč, kar bi imelo tudi velike posledice na evropski politični položaj. Gospodarski predstavniki ameriške zbornice, ki gledajo v prvi vrsti na to, da rešijo gospodarskih težkoč ZDA, opravičujejo ta korak s tem, da so cene nekaterim surovinam, predvsem bombažu, občutno padle, zaradi česar je prišlo do znižanja evropskih kreditov.

Agencija »France Presse« pa poroča iz Londona, da se tamkajšnji finančni krogi bojijo, da bo sklep komisije za kredite ameriške zbornice, ki predvideva 25 odstotno znižanje za evropsko obnovo namenjenih kreditov, zlasti prizadel Anglijo. Ti krogi so mnenja, da je ta sklep povzročila velika gonja, ki so jo sprožili proti Angliji razni ameriški poslanci z izgovorom, da Anglija očividno ne potrebuje tako velikih kreditov, če je sama sposobna, da podpira denarno in materialno arabske dežele v njihovi vojni proti Židom v Palestini.

Londonski »Times« se tolaži s tem, da so trajne diskusije v ameriškem kongresu o pomoči za evropsko obnovo dovedle do novega stališča ZDA, zlasti naj bi na ta sklep vplivala volivna kampanja za bodoče predsedniške volitve in morebitne politične spremembe, ki so z njo v zvezi. »Daily Worker« s svoje strani smatra, da je zelo verjetno, da bodo ZDA znatno znižale Evropi že določene kredite.

Pri vsem tem pa se čuti v nekaterih državah vedno večji odpor proti pošiljkam ZDA, ki prihajajo na račun »pomoči« v smislu Marshallovega načrta.

Za Avstrijo je po poročilih ameriškega informacijskega urada določenih samo 167,6 milijonov dolarjev za dobave raznega blaga Avstriji. Avstrija bo mogla od 102,3 milijonov dolarjev, ki so določeni za nakup živeža, uporabiti samo 56,6 milijonov dolarjev za nakup pšenice. Dobave sladkorja in tobaka imajo samo ta namen, da ZDA spečajo v Avstriji presežek ameriškega tobaka in kubanskega sladkorja. Avstrija pa bi vse te predmete lahko mnogo ceneje kupila na Poljskem, Češkoslovaškem, Madžarskem in v Bolgariji.

Iste skrbi ima tudi Danska, ki ni naročila od ZDA nobenih tovornih avtomobilov, toda Marshallov načrt predvideva za to državo za prihodnja leta nakup ameriških tovornih avtomobilov in Danska jih bo v smislu Marshallovega načrta morala prevzeti. Poleg visokih cen bo uvoz v masi teh izdelkov oškodoval železniške družbe in zasebne podjetnike.

Politika oboroževanja vodi ZDA v krizo

Zunanjepolitični urednik moskovskega radia Jermačev je govoril dne 5. junija t. l. o sovjetsko-ameriških odnosih in med drugim dejal: »Če so odnosi med ZDA in Sovjetsko zvezo napeti, je treba pripisati vzrok ameriški vladi, ki jih noče zboljšati. Tudi če bi jih hotela zboljšati in se sporazumeti s Sovjetsko zvezo, bi tega ne mogla izvesti, ker jo kapitalistični monopoli, ki gledajo na svoje interese, silijo k oboroževanju.«

Ured. Jermačev nadaljuje dobesedno: »Ameriška zbornica je 2. junija t. l. odobrila načrt vojnih izdatkov v znesku nad 6 milijard dolarjev. Predvideni krediti v proračunu, ki se nanašajo na vojsko in letalstvo v mirni dobi, so naravnost rekordni. Stanje vojske je bilo določeno na 500.000 mož, narodne garde na 300.000 mož, letalstva na 400.000 mož in oddelkov mladih novincev na 360.000 mož. Na ta način znaša skupno število ameriških čet skoraj 2 milijona mož. Poleg tega so pričele ZDA graditi ogromne nosilke letal s 65.000 tonami.«

Jermačev zaključuje svoja izvajanja, da daje ta načrt za bodočnost temne in škodljive izglede, ki vodijo ZDA vrhu tega v pravo krizo. Pri tem je navajal Jermačev pripombo nekega ameriškega gospodarstvenika, po kateri je treba pripisati sedanjo gospodarsko krizo, brezposelnost, dvig cen in inflacijo v ZDA samo oborožitvenemu tekmovanju ameriških kartelov.

Mladina protestira proti obsodbam

Obsodba britanskega vojaškega sodišča v Velikovcu nad štirimi mladinci in mladinkami, ki so bili obsojeni zaradi uporabe slovenske zastave pri igri »Zelena vrvica«, je izzvala ogorčenje med vsemi koroškimi Slovenci, posebno pa med mladino Slovenske Koroške. S sestankov, na katerih se zbira naša mladina, pošiljajo protestna pisma britanski civilni upravi. Tako je poslala tudi mladina iz Št. Janža in okolice pismo britanski upravi v Celovec, v katerem pravi:

»Močno je nas mladino iz Št. Janža v Rožu in okolice razburila vest, da so stali v soboto 29. maja 1948 štirje slovenski mladinci in mladinke iz Kaple ob Dravi pred brit. vojaškim sodiščem v Velikovcu in dobili denarno kazen v znesku od 100 do 250 šilingov. Obtoženi so bili za to, ker so ob priliki nastopa z igro »Zelena vrvica« v Železni Kapli prišle do videza tudi slovenske zastave, kljub temu, da to vsebina igre zahteva.

Odločno zahtevamo, da se ta krivična obsodba takoj prekliče in da se končno preneha s takim izzivanjem in zasledovanjem naše mladine.

Takšne obsodbe nas samo podžigajo k nadaljevanju naše upravičene borbe za resnično svobodo.«

Pismo so podpisali vsi mladinci in mladinke, ki so bili zbrani na sestanku.

Podobno pismo je poslala tudi mladina iz Kaple ob Dravi, zbrana na masovnem mladinskem sestanku. Mladina je poslala tudi pismo, v katerem med drugim pravi:

»Slovenska mladina iz Kaple ob Dravi, zbrana na masovnem sestanku, ugotavlja, da tovariš Karel Prušnik-Gašper, sekretar pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, ki je bil 14. novembra 1947 po krivem obsojen od britanskega vojaškega sodišča radi tega, ker je ob priliki odkritja spomenika v Št. Rupertu pri Velikovcu govoril resnico o položaju Slovenske Koroške, še vedno ni na svobodi.

Ponovno se obračamo na pristojni forum ter zahtevamo, da se tov. Gašper takoj izpusti na svobodo ter se prekliče krivična obsodba.

V pismu tov. Gašperju, ki ga je poslala mladina iz Kaple ob Dravi, pa je rečeno:

»Iz masovnega sestanka Ti pošiljamo borbene pozdrave. Mogoče se še spominjaš na pismo, ki smo ti ga poslali iz Železne Kaple ob priliki našega gostovanja z igro »Zelena vrvica«. In danes je skoro štiri tedne od tega, odkar so nas zasledovali različni agenti imperializma radi nastopa v Železni Kapli. Bili so obtoženi štirje tovariši in tovarišice iz igralske skupine Kaple ob Dravi radi tega, ker so pri igri prišle tudi do videza naše narodne zastave, ker to zahteva vsebina igre. In danes so stali ti štirje obtoženci pred vojaškim sodiščem (sodnik Cohen) v Velikovcu, ki je tudi tebi dobro poznan, da se zagovarjajo zaradi »velikih zločinskih dejanj«, n. pr. naše narodne zastave, posebno pa vsa borba koroških Slovencev. Seveda zaradi tega, ker je demokracija imperialistov povsem drugačna, kot jo pozna vso delovno in svobodoljubno ljudstvo, ki se bori za mir in resnično demokracijo v svetu.

Tako tudi g. Cohen kot veliki demokrat ni mogel pristati na to, da bi plačal obtožencem potne stroške v Velikovec, temveč je bilo za njega nujno potrebno, da kaznuje obtožence z denarno kaznijo 100 do 250 šilingov. Torej je to v zadnjem času nova taktika vojaškega sodišča — namesto zapora denar.

Tov. Gašper, lahko si prepričan, da tudi ta način zatiranja in izkoriščanja koroških Slovencev ne bo preprečil borbe za končno osvoboditev — za priključitev k FLR Jugoslaviji.

Slovenska Koroška hoče k Titovi Jugoslaviji

Nadaljevanje s 1. strani

prikazovali spet perice pri delu ter terice in predice; sledil je voz s kuhinjo, krojači so prikazali, kaj znajo, prav tako mizarji. Kovači, ki so na svojem vozu imeli napis »Svojo svobodo si bomo sami kovali«, so želi največje odobravanje. Lepo lice sprevodu so dali tudi mladinci in mladinke s kolesi, katere so opremili s slovenskimi narodnimi barvami. V vsem tem je bil izražen trud, ki so ga Rožani položili v to, da bi svoj ljudski tabor čim lepše pripravili.

Naš največji ljudski tabor je bila narodno osvobodilna borba

Nato pa se je zbralo vse ljudstvo na Tišlerjevem vrtu, kjer je ljudski tabor pozdravil v imenu Pokrajinskega odbora OF tovariš Urh Olipic. Boroveljski pevski zbor je zapel dve pesmi, za tem je povzel besedo tovariš Andrej Haderlap, ki je govoril o borbi koroških Slovencev za združitev in priključitev. Dejal je:

»Leta 1920 je imelo naše ljudstvo zadnji tabor v takšni obliki. Ljudski tabori pa so bili tudi leta 1870 na Žopračah in na Bistrici pri Pliberku, leta 1914 pa pri Sv. Katarini nad Šmihelom pri Pliberku. Kakor danes, tako je tudi takrat manifestiralo naše ljudstvo za enotnost, za svobodo delavcev, kmetov in delovne inteligence, manifestiralo je za združitev vseh Slovencev. Na ljudskem taboru leta 1914 so govorili slovenski poslanci Grafenauer in Einspieler, Miha Turk in drugi. Tedanje glasilo koroških Slovencev »Mir« je pozivalo slovensko ljudstvo na tabor s parolo »Dokažimo nasprotnikom, vladi in celemu svetu, da koroški Slovenci nočemo umreti in da sami hočemo odločati o svoji usodi, o naši bodočnosti«. Pod tem geslom je naše ljudstvo taborilo leta 1870, 1914 in 1920. To svojo voljo manifestiramo tudi danes.

Ljudski tabor leta 1920 pa ni bil zadnji. Doba zadnjih 25 let se bistveno razlikuje od prejšnje, kajti ni še dolgo, odkar se je vršil največji tabor, zapisan s krvavimi črkami v zgodovino koroških Slovencev — narodno osvobodilna borba. Današnji tabor naj bo v tem smislu. Naše geslo naj bo »Nočemo tujega, zahtevamo pa, kar je naše« in »Tam, kjer je tekla naša kri, kjer so padali naši sinovi, tam je naša zemlja in tam se bori slovensko ljudstvo za svoje osnovne pravice.

Marsikateri narod je v času narodno osvobodilne borbe kapituliral. Koroški Slovenci nismo kapitulirali. Strnjeni v močni antifašistični fronti smo vodili odločno in težko borbo do zmage nad fašizmom. Po zmagi nad fašizmom pa nas skušajo avstrijske oblasti zatreti z odrekanjem osnovnih demokratičnih pravic in svoboščin na političnem, kulturnem in gospodarskem področju.

Nasilje naših nasprotnikov pa ni dokaz njihove moči, temveč je le izraz njihovega strahu. Volja našega ljudstva po enotnosti, strnjena v antifašistični borbi, bo razbila vse poizkuse narodnih zatiralcev. Koroški Slovenci se zavedamo, da smo del velike slovanske družine v naprednem taboru. Ves napredni svet se bori na naši strani proti skupnemu sovražniku, proti finančnemu kapitalizmu, ki zavira sodelovanje med narodi. S sodelovanjem z vsemi demokratičnimi silami sveta, posebno pa z naslonitvijo na matično državo Jugoslavijo in bratsko Sovjetsko zvezo bomo koroški Slovenci dosegli enakopravnost in svobodo s priključitvijo k svobodni Titovi Jugoslaviji.«

Za govorom tov. Haderlapa je sledila recitacija »Vseh živih dan«, ki jo je recitiral tovariš Tonče Šlaper.

Ne moremo verovati v obljube avstrijskih oblasti

Nato pa je govoril tovariš Florijan Lapuš, ki je nakazal gospodarske težkoče slovenskega kmeta v preteklosti in danes. Pritisk fevdalne gospode, pokup slovenskih posestev po nemških veleposestnikih, zapostavljanje slovenskega kmeta, vse to je le pospeševalo načrtno germanizacijo slovenskega ljudstva na Koroškem. Bilo pa je vedno enako. Kakor je bilo v avstro-ogrski monarhiji in v prvi avstrijski republiki, tako je bilo za časa nacifašističnega nasilja, samo z razliko, da je teror dosegel takrat svoj višek in da so poleg ostalih slovenskih organizacij bile razpuščene tudi gospodarske organizacije koroških Slovencev, njihovo premoženje pa zaplenjeno. Pa tudi danes, v »novi« in »demokratični« Avstriji se položaj ni spremenil. Oblasti nam ne vrnejó slovenskega zadružnega premoženja, ki so ga bili zaplenili nacisti, slovenske gospodarske organizacije, Kmečka zveza in Zadružna zveza, imata težko borbo, polno zaprek, za gospodarske pravice koroških Slovencev.

Ob koncu svojega govora pa je tovariš Lapuš dejal: »Potrebna je organizatorična povezava slovenskega kmeta v naših zadružnih organizacijah ter v strokovni organizaciji Kmečki zvezi, kajti močna organizacija je jamstvo za našo zmago. Jamstvo za našo končno zmago pa je tudi ves napredni svet, ki se živo zanima za našo osvobodilno borbo, bodisi na političnem, bodisi na gospodarskem poprišču.

Naše ljudstvo je danes ravno tako kot pred 50 leti prepričano, da bo postalo gospodarsko, kulturno in politično neodvisno. Svoboden razvoj pa nam je zajamčen le takrat, če se bomo združili z vsemi Slovenci v skupni domovini, kakor so to zahtevali na svojih taborih pred 70 leti naši očetje in dedi. V obljube, ki jih nam dajejo avstrijske oblasti, pri najboljši volji ne moremo verovati, ker imamo ravno v tem bridke izkušnje.

Združeni v naših močnih organizacijah bomo znali utreti pot, po kateri bomo prišli tja, kjer slovenski narod svobodno dela le zase in za svoj blagor.«

Zborna recitacija »Kovaška« od Otona Župančiča, ki jo je recitiral mladinski recitacijski zbor, je občinstvo tako navdušila, da kar ni hotelo prenehati z odobravanjem.

Tovarišica Milka Wieserjeva je za tem v svojem govoru poudarila borbo slovenskih žena in mater za našo narodno svobodo.

Kot vzgojiteljica otrok se mora še vedno boriti proti poizkusom germaniziranja in ubijanja duha slovenstva, kar današnje oblasti poizkušajo doseči ravno pri mladini. Dejala je: »Motijo se tisti, ki mislijo, da nas bodo uničili. Me bomo vzgajale naše otroke v zavedne Slovence, ki bodo odločni borci za pravice slovenskega naroda na Koroškem in ki bodo dosledno nadaljevali pot njihovih prednikov — pot do priključitve k Jugoslaviji.«

Sledila je recitacija »Odlomek iz Vitogoja« od Alojzija Gradnika, ki jo je krasno podajal tovariš Boštjan Male. Nato pa so igralci iz Glinj pokazali sliko iz »Miklove Zale«, ki nas spominja na davne čase, ko je ogrožal naše ljudstvo nasilni Turek s smrtjo, suženjstvom in tlačanstvom.

„Naprej v borbo do končne zmage"

Govoril je še tovariš France Košutnik. V svojem govoru je obravnaval današnji položaj koroških Slovencev v »demokratični« Avstriji. Orisal je pot, ki jo je moralo prehoditi naše ljudstvo zadnja tri leta, odkar je zmagoslavno zaključilo herojsko narodno osvobodilno borbo. Ta pot je vodila slovenske mladince in antifašiste skozi zapore, ker so manifestirali svojo nacionalno zavest, ker so kazali slovenske zastave, pod katerimi so vodili oboroženo borbo proti fašizmu. To stanje je doseglo svoj višek z obsodbo dolgoletnega partizana in borca za pravice koroških Slovencev, sekretarja Pokrajinskega odbora OF tovariša Karla Prušnika — Gašperja, ki je bil obsojen samo zaradi tega, ker je govoril resnico. Oblasti izvajajo nasilje nad slovenskimi antifašističnimi organizacijami. Kljub temu, da je Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško v pretekli vojni doprinesla velik delež k skupni zmagi in k uničenju fašizma, do danes ni uradno priznana.

Govorijo o neupravičenosti naše borbe in naših zahtev. Svetu hočejo dokazati, da je položaj koroških Slovencev zadovoljiv in da imamo zajamčene vse pravice v avstrijski ustavi. V njihovi argumentaciji pa se poslužujejo laži. Tako je lagal Gruber v Londonu, lagala sta Wedenig in Karisch, lažejo vsi, ki govorijo o naših pravicah, ki jih baje uživamo. V Londonu pa so se še bolj razkrinkali. Deželni glavar Wedenig pa že sam sebi nasprotuje, ko na eni strani zatrjuje, da uživamo koroški Slovenci vse svoboščine, na drugi strani pa grozi koroškim Slovencem z izselitvijo, kakor v deželnem zboru novembra 1947.

V zadnjem času pa so se tej gonji proti koroškim Slovencem pridružile še cerkvene oblasti. Škofijski ordinariat se spotika nad napisom na partizanskem spomeniku v Št. Rupertu pri Velikovcu in ga hoče odstraniti s pokopališča. Koroški Slovenci ne bomo nikoli dovolili, da bi se na ta način skrunil spomin na naše partizane, ki so dali svoja življenja za našo svobodo v borbi proti fašizmu.

Ob koncu svojega govora je dejal: »To stanje na Koroškem karakterizira politiko avstrijskih oblasti, ki še zdaleka niso obračunale s preteklostjo in ki pozabljajo, da obstojajo danes v svetu mlade sile, sile napredka, ki kujejo vsem svobodoljubnim narodom sveta novo bodočnost. Koroški Slovenci se ne bomo pustili ustrahovati. Naše geslo na današnjem taboru naj bo: »Naprej v borbo za svobodo našega ljudstva do končne zmage!« Z našo junaško borbo smo stopili v napredni tabor, kjer si kujejo mlade sile srečno bodočnost. Zaradi tega je bodočnost naša in tudi svoboda bo naša.«

Nastopili so še fizkulturniki, ki so s svojimi vajami občinstvo navdušili. Tudi Kapelški tamburaši so želi mnogo uspeha. Za zaključek pa so pevci iz Borovelj skupno s pevskimi zbori iz Sveč, Št. Janža, Sel, Kotmare vesi in drugih krajev zapeli še par partizanskih in narodnih pesmi. Zaključek taboru pa je dala naša »Pesem o svobodi«, za katero je občinstvo nagradilo pevce z burnim odobravanjem.

Na taboru smo se spomnili tudi naših bratov v svobodni domovini in poslali maršalu Titu in preko njega vsem jugoslovanskim narodom naslednjo brzojavko:

»Tovariš maršal! Z ljudskega tabora v Št. Janžu v Rožu Vam pošiljamo Rožani od Šmarjete in Sel do Št. Jakoba v Rožu plamteče borbene pozdrave. Preko Vas pozdravljamo vse brate in sestre svobodne močne Jugoslavije, ki samozavestno izpolnjujejo obveze Vaše petletke.

Vse grožnje, ves teror, vsa pristranost in vsi poizkusi odrekanja naših priborjenih pravic ter skrunjenje spomina naših borcev, ki so padli za svobodo v borbi proti fašizmu, niso in ne bodo zatrli borbene volje slovenskega ljudstva na Koroškem. Na našem taboru odgovarjamo imperialističnim hlapcem in narodnim izdajalcem, da je in ostane priključitev in združitev Slovenske Koroške s FLR Jugoslavijo naša edina zahteva, s katere uresničitvijo bodo izpolnjene naše desetletne težnje.

Naj živi maršal Tito!«

Ljudski tabor v Št. Janžu je jasno izražal voljo slovenskega ljudstva, strnjenega v Osvobodilni fronti in njegovo pripravljenost za nadaljnjo odločno in brezkompromisno borbo za naše pravice. Vzkliki maršalu Titu in klici »Tito, Koroška te kliče!« so pokazali najtesnejšo povezavo slovenskega ljudstva na Koroškem z brati v svobodni Jugoslaviji. Ljudstvo Slovenske Koroške je ponovno dokazalo, da hoče biti združeno s svobodno domovino v novi Titovi Jugoslaviji.

Borba za Slov. Koroško v Londonu

Na zadnjih parlamentarnih volitvah prve avstrijske republike leta 1930, so nacisti dobili največjo število glasov prav na Koroškem, leta 1939, pa je bila Koroška edina avstrijska provinca, v kateri so nacisti prevzeli oblast že pred državnim udarom na Dunaju. Nepopoln popis nacistov v Avstriji po vojni je pokazal, da je v mali Koroški 26.673 nacistov t. j. 11,5% vsega prebivalstva ali 14% nemškega prebivalstva Koroške, kar pomeni večji odstotek kot v vsej Avstriji in celo večji kot v samem rajhu. Nacisti so skoraj izključno odgovorni za teror in zločine na slovenskem področju južno od Karavank.

Nasprotniki jugoslovanskih zahtev bi seveda radi preprečili diskusijo o teh dejstvih in skušajo vso pozornost osredotočiti na plebiscit leta 1920, čigar vrednost je več kot sumljiva. Spretna geometrija plebiscita je tedaj že ve naprej odcepila popolnoma slovenska področja Ziljske doline, Mežiške doline in del Dravske doline, ostali del pokrajine, v kateri so izvedli plebiscit, so razdelili tako, da so predeli, kjer so imeli Slovenci več izgledov na uspeh, volili prvi ter s tem tvegali oddelitev od svojega naravnega gospodarskega središča. K temu je treba še dodati, da je vodila plebiscit tako, da tako imenovani poraz, s katerim je premagani kljub vsemu terorju dobil 41% glasov, dejansko sploh ni poraz, temveč uspeh.

»Nesmiselno je trditi,« je poudaril nadalje dr Bebler, »da pomeni za zatirano ljudstvo izgubljeni plebiscit rešitev njegovega problema in njegove zgodovine. Izgubljeni plebiscit nikoli ne more biti nič drugega kakor bitka, v kateri je imel zatiralec iz zgodovinskih in praktičnih razlogov prednost, nikoli pa ne more biti razlog za to, da bi zatirano ljudstvo ne želelo več svoje svobode. Rešitev vprašanja zatiranih narodov je samo njihova osvoboditev in nič drugega. Kdor trdi nasprotno, pomaga zatiralcem.«

Dr. Bebler je poudaril, da je to tezo obširno potrdila zgodovina Koroške od plebiscita leta 1920. Koroški Slovenci so nadaljevali borbo za svoje nacionalne pravice po svojih organizacijah. Koroški pokrajinski vladi in centralnim oblastem v Avstriji so poslali dolgo vrsto apelov, leta 1922 in 1934 pa celo Društvu narodov. Z druge strani pa so nadaljevali isto politiko nasproti Slovencem kakor jo je imela prva avstrijska republika. Nacistični režim je v glavnem našel isto situacijo, kakor je bila leta 1938. Standartenführer Maier Kaibitsch, čigar dolžnost je bila izvajati nacistično politiko v Slovenski Koroški, je leta 1942. ugotovil, da je mnogo znakov o solidarnosti in pobratimstvu Slovencev z ene in druge strani Karavank in je zato odločil, naj preselijo »vodilne skupine koroških Slovencev v notranjost dežele«.

»Med vojno proti hitlerjevski koaliciji,« je nadaljeval dr. Bebler, »so v Avstriji izvedli drugi plebiscit, toda to ni bil formalen plebiscit, temveč krvavi plebiscit, ki je dokončno odvzel vsak pomen plebiscitu 1920. Medtem ko je Nemška Avstrija glasovala za Hitlerja in mu dala 1,300.000 vojakov, kar 18% svojega prebivalstva, so se koroški Slovenci uprli z orožjem v roki in se borili na strani zaveznikov za svojo svobodo in za zmago demokracije. Več kot 3.000 koroških Slovencev je stopilo v narodnoosvobodilno vojsko Jugoslavije, vse prebivalstvo pa jim je dajalo moralno in materialno pomoč. Zato je tudi bilo na tisoče aretacij in na stotine težkih obsodb, ki so jih izrekla hitlerjevska sodišča.

Poraz nacistov ni prinesel koroškim Slovencem nacionalne svobode, kljub temu, da so se borili na strani zaveznikov. Koroški Slovenci so nadaljevali borbo do današnjega dne za svoje nacionalne pravice in za svojo nacionalno državo.

(Dalje prihodnjič.)

Zahteve kmetov po pašnikih so upravičene

S svojega občnega zbora, ki je bil 9. 3. 1948, je Kmečka zveza za Slovensko Koroško poslala koroški deželni vladi resolucijo, v kateri navaja, da znaša po dosedanjih ugotovitvah površina pašnikov na Slovenskem Koroškem 23.990 ha. 60% vseh pašnikov je last gozdnih veleposestnikov, na katerih ima kmet samo malenkostne servitutne pravice za pašo ene, kvečjemu dveh živali. Pa še pri tem mu dela veleposestnik težkoče in mu hoče odvzeti še to pašo. Ker se pa na drugi strani izterjava pri kmetu neusmiljeno, včasih brez vsakega čuta odgovornosti, klavno živino — v neredkih slučajih živali okostnjake — je zahtevala Kmečka zveza za Slovensko Koroško, da se da zakonito kmetom pravica paše po veleposestniških gozdnih in planinskih pašnikih. Po teh pašnikih bi le lahko letno paslo po več tisoč glav živine in ovc. Kljub vsemu pomanjkanju mesa, mleka, usnja za čevlje in volne za obleko, česar bi se v zadovoljni meri lahko proizvajalo iz lastnih virov, če bi bilo pašništvo pravilno urejeno, oblasti rajši dopuščajo, da se po teh pašnikih pase divjačina za zabavo gospode, ki jo strelja.

Kako je z živinorejo našega kmeta?

Kmečko gospodarstvo je bilo na Slovenskem Koroškem vedno usmerjeno na rejo in prodajo živine in je poljedelstvo igralo podrejeno vlogo. Pridelava krušnega in krmskega žita je komaj zadostila domačim potrebam. Gorski kmeti pa so vedno dokupovali žito; dodatna krmila pa je dokupoval vsak kmet.

Kakšna je pa slika živinoreje danes?

Pridelava žita se je vsled večletnega pomanjkanja dobrega semenja, umetnih gnojil, delovnih sredstev (ljudi in urodja) in vsestranskega zapostavljanja slovenskih kmetov občutno skrčila. Kar se pridela na žitu, odvzame odnosno zapleni našemu kmetu sovražna oblast in policija. Kašče so prazne že jeseni, v času, ko mora kmet pričeti z zimskim krmljenjem živine. Dodatnih močnatih krmil (otrobi, ovsa, ječmena in koruze za zdrob, mesne, krvne in ribje moke ter oljnih tropin) ni ne doma, ne za kupiti. Preostajata za zimsko krmo samo seno in slama, pa tudi teh je premalo, ker mora kmet že preko poletja pokrmiti velike količine trave, ker bi drugače živina na paši po slabih in pičlih dolinskih in nižjih gozdnih pašnikih ter po dravskih logovih od lakote pocrkala. Živina zgublja na teži in krave dajejo manj mleka — po veleposestniških planinah pa se pasejo zajci in srnjaki. Te pašnike ne oskrbuje nihče, tako da zaraščajo z grmovjem in ščavjem ter jih uničuje hudourje in plazovi.

V takšnih okoliščinah propada naša živinoreja ne samo v številu, temveč tudi v kvaliteti. Oblast pa smatra vse to kot v redu. Njej je pač po volji in je nedvomno zainteresirana na tem, da propade gospodarstvo slovenskih kmetov. Pri živinoreji naj se to vrši na prikrit način, očitno pa pri odrekanju pravice javnega zastopstva Kmečke zveze za Slovensko Koroško v ustanovah kmetijsko-gospodarskih in prehranjevalnih oblasti.

Resnica o planinskih pašnikih

V deželnem zboru so pred kratkim zastopniki firme OeVP-ja poudarjali, da nihče od kmetov noče dati svoje živine na pašo v Karavanke zaradi nevarnosti in nejasnih razmer »onstran Karavank«. S tem so skušali privesti naše Rožane in Podjunčane tako daleč, da bi molčali o tem, kar jih peče in o čemer glasno govorijo in zahtevajo. V sedanjih prilikah se zdi tej gospodi sitno, da bi prodrlo v svet, kam so izginili pašniki in travniki v Karavankah, okoli Železne Kaple in ob Peci ter kako je to, da Ziljani po treh letih še vedno nimajo nazaj svojih planin, katere si je prilastila fašistična Italija. Njih namen je, prikriti resnico, da so ravno njih najvidnejši prišepetovalci in predstavniki, gozdni industrijalci in veleposestniki tisti, ki uničujejo gorske kmetije, travnike in pašnike.

Posamezni primeri, ki jih je raziskala in ugotovila Kmečka zveza za Slovensko Koroško, nam dajejo že jasno in resnično sliko.

Že vsa leta in tudi danes zatirajo slovenske kmete na Koroškem nemški grofje in gozdni veleposestniki. Od leta 1848 naprej si je grof Thurn samo v okolici Železne Kaple prilastil 54 kmetij. Tako v Remšeniku 16 kmetij, ki so redile skupno nad 100 glav živine; v Beli 11 kmetij, ki so redile 112 glav živine; nadalje na Obirskem 14 kmetij, v Kortah 3 kmetije, v Lepeni 3 kmetije ter nekaj kmetij v Reberci; med njimi posestva s 15 do 30 glav živine. Več kot polovica teh kmetij je danes zapuščenih; poslopja so razpadla, po prejšnjih njivah, travnikih in pašnikih pa raste grmovje in les. Na drugih so najemniki — prejšnji lastniki kmetij, — izpostavljeni stalnim šikanam in neprenehnemu izkoriščanju. Prav tako je v občini Libuče 5 kmetij s skupno 98 ha zemlje, ki si jih je prilastil grof Thurn, ki pa so danes propadle, da ne omenimo vseh drugih primerov, kjer je propadalo slovensko kmetijstvo na račun grofa Thurna.

Pri Bistrici v Rožu sta si v Rutah prilastila grof Dietrichstein in baron Helldorf 17 kmetij, kjer se je redilo skupno 160 glav živine, 700 — 800 koz in nad 1000 ovc. Vsa ta živina se je pasla po pašnikih in planinah v Kozjaku, Medvedjem sedlu in Strugarci. Sedanja lastnika teh kmetij in pašnikov, Maresch-Wittgenstein in Webhofer, pa odrekata kmetom okolice pravico paše po teh planjavah in jih hočeta z odrekanjem paše prisiliti, da bi na pol zastonj vozili posekan les iz najnevarnejših krajev.

Voigtova gozdna uprava v Goričah pri Borovljah je odvzela kmetom iz Šel možnost paše na Hirsovi planini in na Oslici, kjer so imeli že več desetletij pravico paše. S tem so prišli kmetje iz Zg. kota pri Selah v nevarnost, da propadejo, ker niso več v stanju držati živine.

Na Svinški planini okoli Djekš so planinski pašniki v velikosti 848 ha, ki so last Maresch-Witgensteina in »Stercmagnatov« iz Krapfelda. Tudi tukaj kmetje ne smejo pasti. Enako se godi kmetom v okolici Škofič, Globasnice, Slovenjega Plajberka, Galicije, kjer veleposestniški lastniki pašnikov zahtevajo od kmetov velike dajatve v žitu, če hočejo pasti po njihovih planinah. Lahko bi še naštevali in ponavljali, vendar je povsod ista slika: **Živina kmeta se ne sme pasti po veleposestniških planjavah zaradi tega, ker bi motila zajce in srnjake, ki bi jih potem gospodje, gor do najvišjih položajev, ne mogli streljati in se ob tem zabavati.**

Izgovor, da ščiti oblast s tem lastninsko pravico, ne drži, ker se do sedaj še ni iniciativno zavzela za to, da bi dobili Ziljski kmeti svoje planine nazaj, katere si je pribarantala fašistična Italija proti njihovi volji. Tudi oblast ni ščitila lastninsko pravico slovenskih kmetov, ko je slov. zemljo grabil grof Thurn in drugi, kar med drugimi potrjuje primer kmeta Rastočnika v Lepeni pri Železni Kapli.

Resnica o planinskih pašnikih je, da se slovenskim kmetom od vseh strani preprečuje in odreka pravica paše, kjer so vse čase pasli živino in bi jo tudi danes pasli. Zato izginejo pri oblasteh celi akti, kakor je izginil akt o ustanovitvi pašniške zadruge občine Bistrica v Rožu. Za ustanovitev te zadruge se vodijo pogajanja in ogledi zemljišč že več let. Na enkrat so letos pozimi izginili vsi zapiski in vse listine, nihče ne ve in noče vedeti zanje.

Stališče zastopnikov OeVP v deželnem zboru je torej bedast izgovor in blatenje napredne Jugoslavije, ki je razlastila vse veleposestnike.

Blaž Singer

NA ŽIVILSKE NAKAZNICE 41. DODELITVENE PERIODE DOBIMO ŠE NASLEDNJA ŽIVILA:

Dobi se:	kruh		bela moka	mast			sladkor		marmelada	kis
	500 g	1000 g	750 g	100 g	300 g	350 g	200 g	250 g	500 g	1/4 l
1 Normalni oskrb. nad 18 let		9	10			11	12			19
2 Mladina od 12—18 let		9	10			11	12			19
3 Otroci od 6—12 let			10		11				20	19
4 Otroci od 3—6 let				11					20	19
5 Otroci do 3 let				11				12		19
6 Delni samooskrb. z maslom nad 18 let		109	110							119
7 Mladina od 12—18 let		109	110							119
8 Otroci od 6—12 let			110						120	119
9 Otroci od 3—6 let									120	119
10 Otroci do 3 let								112		119
11 Delni samooskrb. z mesom in mastjo nad 18 let		209	210							219
12 Mladina od 12—18 let		209	210							219
13 Otroci od 6—12 let			210						220	219
14 Otroci od 3—6 let									220	219
15 Otroci do 3 let								212		219
16 Delni oskrb. z maslom, mesom in mastjo nad 18 let		309	310							319
17 Mladina od 12—18 let		309	310							319
18 Otroci od 6—12 let			310						320	319
19 Otroci od 3—6 let									320	319
20 Otroci do 3 let								312		319
26 Krušna nak. za samooskrb.			412							
28 Dodatna nakazn. za delavce	610									
29 Dodatna nakaznica za težke delavce		723								
30 Dodatna nakaznica za težake		823								

Nadalje dobimo: pol litra kisa na odrezek 402.

Na odrezke 9 E, 9 Jgd, 109 E, 109 Jgd, 209 E, 209 Jgd, 309 E, 309 Jgd, lahko kupimo na mesto 1000 g kruha 500 g testenin.

250 g koruznega zdroba na odrezke 609 A, 618 A.

500 g koruznega zdroba na odrezke 709 S, 713 S, 809 Sst, 830 Sst.

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Po vseh stenah pa se je bogato razlivalo pomladno sonce, sijalo skozi trto, ki je pravkar odpirala liste. Kmalu bo vsa zazelenela, njeni široki listi bodo delali gosto senco in živo trepetali na stenah in na pohištvu.

Poslej je vstajal vsak dan. Obiske je sprejemal v izbi. Ob sončnih dneh, kadar ni prehudo pihalo, je odhajal v vrt za hišo. Posedal je na klopci, stiskal roke med kolena, kakor da ga še zmeraj mrazi, in se razgledoval okrog. Opazoval je napredovanje pomladi. Trava je bila že visoka, vsa pisana od cvetic. Oglašali so se čmrlji in čebele. Pod njim so cvetele jablane in hruške. Drevje je ozelenelo že visoko na pobočje. Oglašale so se ptice, druga za drugo, njih petje je napolnilo vrtove. Iz sonca, iz zelenja, iz ptičjega petja, iz zemlje in iz zraka, od povsod je vela moč. Čedermacu se je zdelo, da jo vsrkava kot močno vino. Pijanilo ga je. Pogledal je roke; niso se mu več tako tresle, mirne so mu ležale na kolenih. Ni bil trden kot prej, morda nikoli več ne bo, toda duh je bil veder, porajala se mu je nova vera v življenje.

»Martin!« ga je nekoč poklicala Katina. »Pridi! Obisk!« »Kdo?«

»Gospod Potokar in novi župnik.«

»Takoj,« je rekel. »Takoj.«

Pri fari so dobili novega župnika. Prejšnji je bil postal kanonik, bil je odlikovan, ker — ni bil »upornik«. Novi je bil po rodu Furlan, mož Morandinijevega kova, močne postave, zagorelega obraza in jasnih oči. S Čedermacem se še nista poznala.

Pozdravili so se in posedli. Katina je prinesla vina v zapečateni steklenici in kruha. Gosta sta prižgala cigare, Čedermac je po dolgem času zopet segel po tobačnici. Beseda se jim je sprva zapletala, bili so si malce tuji, potem se je razvozlala. Govorili so italijanski. Župnik se je zaradi tega opravičeval. Čez leto in dan bo lahko rekel katero tudi po slovensko.

»Ali se učite?« se je začudil Čedermac.

»Ni drugače. Poglejte!« je potegnil drobno slovnico iz žepa. »Kaj pa hočem! Ali naj bom mar samo uradnik, ki zapisuje krste, poroke in smrti? Saj še spovedovati ne morem. Še otroci, ki se učijo v šoli, povedo tič za miš,« se je zasmejal.

Govorili so o tem in onem, beseda je nanesla tudi na Čedermačevo bolezen. Kako se počuti? No, vsak dan bolje, hvala Bogu! Če pojde tako dalje, bo kmalu lahko znova stopil pred oltar. In se je smehljal, a gospoda sta se spogledala in se zresnila.

»Ali res misliš, da boš lahko?« ga je vprašal Potokar.

»Zakaj ne?« se je Čedermac zavzel.

»Še ves slab si. Taka bolezen pusti posledice. Vsak večji telesni ali duševni napor te utegne zopet zlomiti... Mislimo, tako mislimo, da je najbolje, ako zaprosiš za upokojitev.«

Čedermac je obsedel kot zadet od strele. Besede so bile izrečene z vso obzirnostjo, vendar niso mogle prikrili resnice. Prišla sta, da mu svetujeta, kar je bilo neizogibno. Njegova pridiga torej vendarle ni bila pozabljena.

»Ali nadškof tako želijo?« se mu je potresla spodnja čeljust.

Potokar je molčal, le župnik je rahlo prikimal.

»Da,« je rekel. »Saj je najbolje tako, verjemite. Poleg vsega se boste na ta način najlažje izognili raznim nevšečnostim...«

Čedermac ga je komaj slišal, kaj govori. Ozrl se je skozi okno, na mlado zelenje, ki je trepetalo v vetriču. Poslednji udarec, ki ga je še mogel zadeti. Z njim ni računal. Lahko bi se uprl, s silo naj ga upokojijo, a je čutil, da nima več moči. Ne more več. In se je v zavesti svoje nemoči v hipu sprijaznil s položajem. Res, rešen bo marsikatere nevšečnosti. Ne bo mu treba prelomiti besedo, ki si joje bil dal... (Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter; odgovorni urednik: Franci Ogris, oba Celovec, Salmstraße 6, uprava: Celovec, Völkermarkter Straße 21. Dopisi se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschließfach 272. Tiska: „Kärntner Volksverlag G. m. b. H.", Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.